

พระราชบัญญัติ สัตว์พาหนะ

พุทธศักราช ๒๕๕๒

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐)

อาทิตย์ทิพอาภา

พล.อ. เจ้าพระยาพิชเชนทรโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ และการป้องกันการลักสัตว์พาหนะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๙๒”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ ร.ศ. ๑๑๕ ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมฉบับต่อ ๆ มา และบันดากฎหมาย กฎ ข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์พาหนะ” หมายความว่า ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อลา ซึ่งได้ทำหรือต้องทำตัวรูปพรรณตามพระราชบัญญัตินี้

“คำหารูปพรรณ” หมายความว่า ลักษณะสัณฐานโดยละเอียดของสัตว์พาหนะแต่ละตัวซึ่งเป็นอยู่เอง หรือซึ่งทำให้มีขึ้นใหม่เป็นเครื่องหมาย

“ตัวรูปพรรณ” หมายความว่า เอกสารแสดงคำหารูปพรรณสัตว์พาหนะ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและนายทะเบียน

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่สัตว์พาหนะของราชการทหาร เว้นแต่ในการโอนกรรมสิทธิ์สัตว์นั้นให้แก่เอกชน

มาตรา ๖ การมอบอำนาจหรือตั้งตัวแทนเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมหรือภาษีอากร ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานกับให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินกว่าอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การจดทะเบียนสัตว์รูปพรรณ

มาตรา ๘ เมื่อสัตว์พาหนะดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ช้างมีอายุย่างเข้าปีที่แปด
- (๒) สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก
- (๓) สัตว์ใดได้ใช้ขับขี่ยากเข็นหรือใช้งานแล้ว
- (๔) สัตว์ใดที่มีอายุย่างเข้าปีที่สี่ เมื่อจะนำ

ออกนอกราชอาณาจักร

- (๕) โคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก เมื่อจะ

ทำการโอนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่ในกรณีรับมรดก

ให้เจ้าของหรือตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพระยา
ในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ นำสัตว์
นั้นไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่
ที่สัตว์นั้นอยู่ภายในกำหนดดังต่อไปนี้ เว้นแต่ไม่สามารถ
ที่จะนำไปได้

ก. สัตว์ในอนุมาตรา ๑ และอนุมาตรา ๒ ตาม
ที่นายทะเบียนจะได้ประกาศเป็นรายตำบล และกำหนดระยะเวลา
ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ข. สัตว์ในอนุมาตรา ๓ ภายในกำหนดเก้าสิบวัน
นับแต่วันได้ใช้ขั้วขี้กลากขึ้นหรือใช้งานแล้ว

ค. สัตว์ในอนุมาตรา ๔ และอนุมาตรา ๕ ต้อง
ขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณก่อนนำออกนอกราชอาณาจักร
หรือทำการโอนกรรมสิทธิ์

สัตว์ที่มิได้อยู่ในบทบังคับแห่งอนุมาตรา ๑ ถึง
อนุมาตรา ๔ เจ้าของจะขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณก็ได้

เมื่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเจ้าของหรือตัวแทน
ได้ตรวจสอบตัวรูปพรรณเห็นเป็นการถูกต้อง และเจ้าของ
หรือตัวแทนได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้ว ให้นายทะเบียน
จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณให้

มาตรา ๘ สัตว์พาหนะซึ่งนำจากต่างประเทศเข้ามาใน
ราชอาณาจักรต้องขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามความใน
มาตรา ๘ โดยอนุโลม ถ้าได้นำเข้ามาเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา
หรือภายในกำหนดนั้น แต่ยังไม่เหลือเวลาน้อยกว่า
สามสัปดาห์ตามประกาศในมาตรา ๘ ต้องขอจดทะเบียนทำตัว
รูปพรรณภายในกำหนดสามสัปดาห์ เว้นแต่นำเข้ามาชั่ว
ครั้งคราว

มาตรา ๑๐ ตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะของผู้ใดเป็นอันตราย
หรือสูญหายให้นำทะเบียนหลักฐานไปแจ้งความต่อนาย
ทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้น เพื่อขอรับใบแทนตัว
รูปพรรณ

เมื่อนายทะเบียนสอบสวนเห็นความบริสุทธิ์แล้ว ให้
เรียกค่าธรรมเนียมและออกใบแทนตัวรูปพรรณให้

มาตรา ๑๑ ผู้ใดเก็บตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะได้ ต้อง
นำส่งต่อเจ้าของหรือเจ้าพนักงานภายในสัปดาห์นับแต่วันที่
เก็บได้

มาตรา ๑๒ ภายใต้งบบังคับมาตรา ๑๑, ๑๘ และมาตรา ๒๔
ผู้ใดมีตัวรูปพรรณโดยไม่มีสัตว์พาหนะสำหรับตัวนั้นไว้ใน

ครอบครอง ต้องนำส่งต่อ นายทะเบียนท้องที่หรือกำนันเพื่อ
จัดส่งต่อ นายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๑๓ เมื่อปรากฏว่า คำหนังสือพรณสัตว์พาหนะ
ของผู้ใด คลอดเคลื่อนจากตัวรูปพรณ เพราะเหตุใด ๆ ก็ดี
เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ต้องนำสัตว์พร้อม ด้วยตัวรูปพรณ
ไปให้นายทะเบียนตรวจแก้ คำหนังสือพรณ ภายในสามสิบวัน
นับแต่วันที่ทราบ

ทั้งนี้ถ้าเป็นการแก้ คำหนังสือพรณ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับขวัณ
สัตว์ ักลาดเคลื่อน คำหนังสือซึ่งเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้า
พนักงานหรือได้เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของสัตว์หรือ
การที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ให้ยกเว้น ค่าธรรมเนียม

หมวด ๒

การโอนกรรมสิทธิ์และการจำนอง

มาตรา ๑๔ การโอนกรรมสิทธิ์สัตว์พาหนะให้ผู้โอนและ
ผู้รับโอนทั้งสองฝ่าย หรือตัวแทนนำสัตว์พาหนะ และตัว
รูปพรณ ไปยังนายทะเบียน เพื่อดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์
เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเป็นการถูกต้อง และได้ชำระ
ค่าธรรมเนียมแล้ว ให้จดทะเบียน และสลักหลัง ตัวรูปพรณ

โอนกรรมสิทธิ์ให้ ถ้าเป็นสัตว์ต่างห้องที่ให้นายทะเบียนรับ
สัตว์นั้นขึ้นทะเบียนเสียก่อน

ในกรณีที่เจ้าพนักงานยึดสัตว์พาหนะขายทอดตลาดเพื่อ
ชำระหนี้ภาษีอากรก็ดี หรือนายทะเบียนขายทอดตลาด
สัตว์พาหนะตามความในมาตรา ๒๕ ก็ดี หรือการเปลี่ยน
เจ้าของ สัตว์พาหนะ ในกรณีใด ๆ ซึ่งยังมิได้ทำการโอน
กรรมสิทธิ์แก่กัน ต่อนายทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้
ประกาศให้เจ้าของผู้มีนามรายสุดท้ายในตัวรูปพรรณมาทำการ
โอนภายในกำหนดสามสัปดาห์แล้วไม่มาภายในเวลาที่กำหนด
ไว้ในประกาศก็ดี ให้นายทะเบียนมีอำนาจโอนกรรมสิทธิ์
สัตว์พาหนะได้ แม้ผู้รับโอนหรือตัวแทนมาแต่ฝ่ายเดียว

มาตรา ๑๕ ผู้ใดได้รับสัตว์พาหนะเป็นมรดก ให้ผู้นั้น
หรือตัวแทนนำทะเบียนพร้อมตัวรูปพรรณไปแจ้งต่อนาย
ทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้น เมื่อนายทะเบียนสอบสวน
แล้วให้ประกาศมรดกมีกำหนดสามสัปดาห์ ถ้าไม่มีผู้คัดค้าน
ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศ ให้นายทะเบียนเรียกค่า
ธรรมเนียมแล้วแก่ทะเบียนและตัวรูปพรรณสำหรับสัตว์นั้น
ให้แก่ผู้รับมรดก

ถ้ามีผู้คัดค้านภายในกำหนด ให้นายทะเบียนสั่งให้ผู้ที่เห็นว่าไม่มีสิทธิดีกว่าไปฟ้องศาลภายในกำหนดไม่เกินหกสิบวัน ถ้าไม่ฟ้องภายในกำหนดให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมแล้วแก้ไขทะเบียนและตัวรูปพรรณให้แก่ผู้ควรรับมรดก

มาตรา ๑๖ การจ้างนองสัตว์พาหนะ ให้ผู้จ้างและผู้รับจ้างทั้งสองฝ่าย หรือตัวแทนนำตัวรูปพรรณประจำตัวสัตว์ที่จะจ้างไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้นเพื่อทำการจ้าง เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเป็นการถูกต้อง และได้รับชำระค่าธรรมเนียมแล้ว ให้จดทะเบียนและสลักหลังการจ้างให้

หมวด ๓

การย้ายและจำหน่ายทะเบียน

มาตรา ๑๗ การย้ายสัตว์พาหนะไปต่างอำเภอ นอกจากกรณีการเช่า เช่าซื้อ ยืม ฝาก จำนำ รับจ้างเลี้ยง หรือพาไปชั่วคราว เจ้าของหรือตัวแทนต้องนำตัวรูปพรรณไปแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สัตว์นั้นไปถึงที่ ๆ ย้ายไป ให้นายทะเบียนท้องที่ใหม่เรียกค่าธรรมเนียมแล้วแจ้งการรับสัตว์พาหนะไปยังนายทะเบียนท้องที่เดิมทราบ

มาตรา ๑๘ ถ้าสัตว์พาหนะตาย ให้เจ้าของหรือตัวแทน
แจ้งความ และ ส่ง มอญ ตัว รูป พรรณ สัตว์ ที่ ตาย นั้นต่อ นาย
ทะเบียนท้องที่หรือกำนัน เพื่อจัดส่งต่อ นายทะเบียนท้องที่
ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบ ว่า สัตว์ นั้น ตาย

ในกรณีที่ผู้อื่นเป็นผู้ครอบครองสัตว์นั้นชั่วคราว ก็ให้
ผู้นั้นแจ้งความต่อ นายทะเบียนท้องที่หรือกำนันภายในสิบห้า
วันนับแต่วันที่ทราบ ว่า สัตว์ นั้น ตาย เว้นแต่เจ้าของหรือตัว
แทนจะได้ปฏิบัติตามความในวรรคก่อนแล้ว

มาตรา ๑๙ ผู้ใดจะนำสัตว์ พาหนะ ออกไปนอกราชอาณาจักร
ให้นำ สัตว์ นั้น พร้อม ด้วย ตัว รูป พรรณ ไป ให้ นาย
ทะเบียนตรวจแก้ไขทะเบียนและสลักหลังตัวรูปพรรณว่าจำหน่าย
ออกนอกราชอาณาจักร

เมื่อผู้ใดนำสัตว์พาหนะตั้งกล่าวมาในวรรคก่อนกลับเข้า
มาในราชอาณาจักร ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

หมวด ๔

บทเปิดเตี๊ต

มาตรา ๒๐ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้ใดได้กระทำการ
ฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่

จะทำการตรวจสัตว์ พาหนะ และให้ ผู้นั้นนำตัวรูปพรรณหรือหลักฐานใด ๆ มาตรวจสอบกับสัตว์พาหนะได้

มาตรา ๒๑ ถ้าปรากฏว่าผู้ใดครอบครองสัตว์พาหนะไว้ โดยไม่มีตัวรูปพรรณ หรือมีแต่ไม่ถูกต้องกับตัวสัตว์ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะยึดสัตว์พาหนะนั้นไว้ และนำส่งต่อพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้เป็นหน้าที่ผู้นั้นแสดงให้เห็นความบริสุทธิ์ว่า ตนเป็นเจ้าของหรือได้สัตว์มาโดยสุจริต

บันดาสัตว์พาหนะที่ยึดไว้ตามความในวรรคก่อน ถ้าไม่ปรากฏเจ้าของ ให้พนักงานสอบสวน หรือศาลแล้วแต่กรณีสั่งให้เจ้าพนักงาน จัด เลี้ยงรักษาสัตว์ นั้น ไว้ และ ให้ จัด การ โฆษณาหาเจ้าของ

มาตรา ๒๒ ผู้ใดจับได้สัตว์พาหนะที่พลัดเพ็ดหรือถูกละทิ้งไว้ ถ้ามิสามารถมอบคืนสัตว์นั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิจะรับสัตว์นั้นได้ภายในกำหนดสามวันนับแต่วันจับสัตว์นั้นได้ ก็ให้นำสัตว์นั้นไปส่งต่อเจ้าพนักงานและแจ้งเหตุการณ์ให้ทราบ

ให้ เจ้าพนักงาน ซึ่งได้รับมอบสัตว์ไว้ ตามความในวรรค
ก่อนนั้นนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อจัดการโฆษณาหาเจ้าของ
หรือดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว
แต่กรณี

มาตรา ๒๓ บันดาสัตว์พาหนะที่ได้ โฆษณาหาเจ้าของ
ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ นั้น ผู้ใดอ้าง
ว่าสัตว์นั้นเป็นของตนก็ให้นำ พะยานหลักฐานมา พิสูจน์ต่อ
พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี เมื่อพนักงาน
สอบสวนหรือศาลเห็นว่าควรคืนสัตว์นั้นให้แก่ผู้ใด ก็ให้
คืนไป แต่ผู้นั้นต้องชำระค่าเลี้ยงรักษาให้ตามสมควร ถ้า
หาก มีก่อนที่จะรับสัตว์นั้นไป

มาตรา ๒๔ สัตว์พาหนะของผู้ใดหายไป ด้วยเหตุใด ๆ
ก็ตาม ให้เจ้าของหรือตัวแทนแจ้งความต่อเจ้าพนักงานภายใน
เจ็ดวัน นับแต่เวลาที่ทราบเหตุ ภายหลังเมื่อได้สัตว์
คืนมาให้แจ้งความต่อเจ้าพนักงานภายในเจ็ดวัน นับแต่วัน
ได้คืน

ถ้าไม่ได้สัตว์นั้นคืนมา ให้ส่งตัวรูปพรรณต่อนายทะเบียน
ท้องที่หรือกำนัน เพื่อจัดส่งนายทะเบียนท้องที่ภายในเก้าสิบ
วัน

มาตรา ๒๕ สัตว์พาหนะที่เจ้าพนักงานเลี้ยงรักษาไว้ตาม
มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืน ภายใน
กำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันโฆษณา ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจ
ที่จะขายทอดตลาดสัตว์นั้นได้ เมื่อขายแล้วได้เงินเท่าใด
ให้หักค่าใช้จ่ายและค่าเลี้ยงรักษาออก ถ้าหากมี แล้วถือ
เงินจำนวนสุทธิไว้แทน

ให้สัตว์พาหนะหรือเงินจำนวนสุทธิตามความในวรรคก่อน
ตกเป็นของแผ่นดินหรือผู้จับสัตว์ได้ตามมาตรา ๒๒ ในเมื่อ
บุคคลผู้มีสิทธิจะมารับมิได้เรียกเอาภายในกำหนดหนึ่งปี นับ
แต่วันที่สัตว์นั้นมาอยู่ในอารักขาของเจ้าพนักงาน

ในกรณีที่ไต่ยึดสัตว์ไว้โฆษณาตามคำสั่งศาล กำหนด
หนึ่งปีนั้นให้นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบ
ตัวบุคคลผู้มีสิทธิให้ยึดเวลาออกไปเป็นห้าปี

มาตรา ๒๖ บันดาสัตว์พาหนะที่เจ้าพนักงานยึดมาเนื่อง
ในการกระทำผิดใด ๆ เมื่อจะคืนแก่เจ้าของถ้าหากมีค่าเลี้ยง
รักษาให้เรียกได้ตามสมควร และในกรณีที่โฆษณหา
เจ้าของ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๕ มาใช้
บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๗ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๓, ๑๘ หรือมาตรา ๒๔ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน สิบสองบาท

มาตรา ๒๘ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๑, ๑๒, ๑๔ วรรคต้น, ๑๗ หรือมาตรา ๑๕ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

มาตรา ๒๙ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา ๘ หรือ มาตรา ๙ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๐ ผู้ใดครอบครองสัตว์พาหนะไว้และแสดงความบริสุทธิ์ไม่ได้ตามความในมาตรา ๒๑ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกิน หนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

ประเภท	บาท	สตางค์	หมายเหตุ
ก. ค่าจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ			
(๑) ช้าง	๕	-	
(๒) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	๕๐	
ข. ค่าสลักหลังทำตัวรูปพรรณโอนกรรมสิทธิ์หรือการจำนอง			
(๑) ช้าง	๑	-	
(๒) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	๒๕	
ค. ค่ารับขึ้นทะเบียนการย้าย			
(๑) ช้าง	๑	-	
(๒) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	๒๕	
ง. ค่าใบแทนทำตัวรูปพรรณ			
(๑) ช้าง	๑	-	
(๒) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	๕๐	
จ. ค่าแก้ตำหนิใบทำตัวรูปพรรณ			
(๑) ช้าง	๑	-	
(๒) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	๒๕	
ค่าใบรายการพะยานตัวละ		๒๕	